

σε συνεργασία με:
Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου
Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο
Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Εθνικό & Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Διαδικτυακό Πανελλήνιο Επιστημονικό Συνέδριο - Συμπόσιο

Όψεις του σύγχρονου σχολείου: Διαχείριση της σχολικής τάξης

20 - 22 Νοεμβρίου 2020

Ιστοσελίδα του συνεδρίου: <http://4pekesat.sites.sch.gr>

**Εκπαίδευση με σκοπό την κοινωνική δικαιοσύνη: το
σχολείο “ως κοινότητα που μαθαίνει” μπροστά σε νέες (;)
προκλήσεις**

Ιωάννα Μικρογιαννάκη

Με τη συνεργασία:

Εκπαίδευση με σκοπό την κοινωνική δικαιοσύνη

Αυξανόμενη παρουσία ευάλωτων μαθητών/τριών στις σχολικές τάξεις

Οικονομικό/πολιτικό πλαίσιο και ειδικές κοινωνικές συνθήκες

Επιπτώσεις από την επέλαση της πανδημίας covid-19 σε όλα τα επίπεδα

Αναγκαιότητα για ανάληψη δράσεων που θα συμβάλουν στην άρση των αποκλεισμών και των διακρίσεων που υφίστανται οι ευάλωτες ομάδες

Η εκπαίδευση για την κοινωνική δικαιοσύνη θέτει ερωτήματα για τα αίτια και την κατανόηση των ανισοτήτων και των αποκλεισμών, τη δίκαιη κατανομή των φυσικών πόρων και της εξουσίας, την αναζήτηση του οράματος για έναν καλύτερο κόσμο.

Εκπαίδευση με σκοπό την κοινωνική δικαιοσύνη

Οι έρευνες εξακολουθούν να επιβεβαιώνουν τις εκπαιδευτικές ανισότητες και τη σχολική αποτυχία των παιδιών από κάθε είδους ευάλωτη ομάδα.

Οι εκπαιδευτικές ανισότητες, όμως, ερμηνεύονται με όρους που παραπέμπουν σε καθαρά σχολικούς παράγοντες (υλικοτεχνική υποδομή, αύξηση ωρών διδασκαλίας, αύξηση προσλήψεων, ώρες μελέτης, πλήθος γνωστικών αντικειμένων, σχολικά βιβλία, χρήση τεχνολογίας, κ.ά.), χωρίς να λαμβάνονται πραγματικά υπόψη οι ευρύτερες κοινωνικές, οικονομικές, πολιτικές συνθήκες, εντός των οποίων αυτές, όχι μόνο παράγονται αλλά συντηρούνται και αναπαράγονται, ωσάν να είναι κάτι φυσικό ή μοιραίο να συμβαίνει...

Άραγε, επιδιώκεται η χάραξη μιας εκπαιδευτικής πολιτικής που θα συνέβαλε στη μείωση των κοινωνικών ανισοτήτων;

Εκπαίδευση με σκοπό την κοινωνική δικαιοσύνη

Η αντιμετώπιση των εκπαιδευτικών ανισοτήτων στη ρίζα τους μπορεί να συμβεί μόνο μέσα από τις μικρές ρωγμές που αφήνει το εκπαιδευτικό σύστημα.

Ο τρόπος που οι εκπαιδευτικοί επιλέγουν να διαχειρίζονται τις ανισότητες μπορεί να οδηγήσει, είτε στην άμβλυνση είτε στην περαιτέρω επικύρωση τους.

Η αντιμετώπιση/αξιολόγηση με τον ίδιο τρόπο μέσα στο σχολικό θεσμό, χωρίς να λαμβάνεται ποτέ πραγματικά υπόψιν η άνιση εκκίνηση συνιστά τη μεγαλύτερη αδικία και καταπίεση όσων δεν έχουν «φωνή».

Ο εκπαιδευτικός πρέπει να μπορεί να διακρίνει τον σκόπιμα αποσιωπημένο συντηρητικό και αναπαραγωγικό ρόλο του σχολείου.

Εκπαίδευση με σκοπό την κοινωνική δικαιοσύνη

Στο σχολείο-κοινότητα συνυπάρχουν και αλληλεπιδρούν τρεις διακριτές ομάδες: μαθητές/τριες, εκπαιδευτικοί, γονείς.

Από την πλευρά των εκπαιδευτικών η προσπάθεια για μια αμφίδρομη και ειλικρινή επικοινωνία με τους γονείς πρέπει να είναι άοκνη, συστηματική και στοχευμένη.

Ο κριτικά συνειδητοποιημένος εκπαιδευτικός οφείλει να έχει επίγνωση της βιογραφίας του ευάλωτου μαθητή και του πολιτισμικού κεφαλαίου που απορρέει από αυτήν, ώστε να μπορέσει να παρέμβει αντισταθμιστικά.

Η αντισταθμιστική αγωγή μπορεί να βοηθήσει στην άρση των εκπαιδευτικών ανισοτήτων.

Εκπαίδευση με σκοπό την κοινωνική δικαιοσύνη

Η επίγνωση του ρόλου της γλώσσας στα σχήματα αντίληψης των εκπαιδευτικών ιδωμένης ως γλωσσικό κεφάλαιο για τον μαθητή αλλά και ως συμβολικής εξουσίας από την πλευρά του δασκάλου συνιστά κομβικό σημείο στον αγώνα για την άρση των αποκλεισμών στο σχολικό θεσμό

**Το φρουτόδεντρο που φρούτα δεν κάνει
τ' ονομάζουμε στείρο.
Ποιος το χώμα εξετάζει;**

Μπέρτολτ Μπρεχτ

Εκπαίδευση με σκοπό την κοινωνική δικαιοσύνη

Οι εκπαιδευτικοί, αν και επιφορτισμένοι να διαχειριστούν τις ανισότητες, φαίνεται να μην έχουν τα απαραίτητα ερμηνευτικά εργαλεία, όπως έχει καταδείξει η Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης.

Αυτό το ελλιπές ερμηνευτικό υπόβαθρο διαπιστώνεται και από τις συγκεχυμένες στάσεις και αντιλήψεις που οι εκπαιδευτικοί εκφράζουν σε σχετική μας έρευνα για το ρόλο της γλώσσας, την οποία φέρει ως κληρονομιά το κάθε παιδί, στη σχολική επίδοση.

Οι παραδοχές στο λόγο των εκπαιδευτικών...

- «τόσα χρόνια που δουλεύω, γενικώς, τα πιο καλλιεργημένα παιδιά είναι από γονείς που είναι πιο πολύ μορφωμένοι»
- «το παιδί που έρχεται εφοδιασμένο ανταποκρίνεται πολύ πιο εύκολα και πολύ πιο άνετα σε όλα τα μαθήματα»
- «δεν είναι καθόλου τυχαίο το ότι οι καλοί μαθητές έχουν πλούσιο λεξιλόγιο»
- «εδώ βλέπεις παιδάκια στην Ε΄ δημοτικού και δεν ξέρουν να εκφραστούν ακόμα»

Οι παραδοχές στο λόγο των εκπαιδευτικών...

- «αν η οικογένεια είναι απύσα και δεν δίνει σημασία στο παιδί», «δεν θα 'χει τα κατάλληλα εφόδια», **«έτσι μεθαύριο που έρχεται στο σχολείο, εγώ τι μπορώ να κάνω;»**
- «αν έχουν και οι ίδιοι οι γονείς κάποια ενδιαφέροντα πνευματικά, όλο αυτό συγκλίνει και βοηθάει το παιδί και να διαβάσει και να ψάχνει και να έχει και την έννοια του σχολείου, την έννοια της επιτυχίας **και όλο αυτό το κλίμα μετά, θα καλλιεργήσει τη νοοτροπία του παιδιού, που πάνω της θα στηριχτούμε εμείς οι δάσκαλοι»**

... με τις αντιφάσεις και τους προβληματισμούς

- «δεύτερος παράγοντας είναι οι δυνατότητες που έχει κάποιος μαθητής, η νοητική του κατάσταση», «το μυαλό ενός παιδιού», «η συνέπειά του και η επιμονή του»
- «το παιδί να το ενδιαφέρουν οι καλές επιδόσεις» **γιατί «αν το έχει αυτό μέσα του, πάντα θα προσπαθεί για το καλύτερο με το συναγωνισμό, με την άμιλλα»**
- γιατί ένα παιδί «μπορεί να το έχει μέσα του» ενώ ένα άλλο «να μην το έχει»...

Η ερμηνεία (;)...

- «γενικά δεν μπορώ να πω ότι αυτά τα παιδιά προσπαθούν να βελτιωθούνε, γιατί οι μικρότεροι κάπως βαριούνται, κουράζονται, επειδή έχουν μάθει να παίζουν»
- «δεν τους ζητάμε να γράψουνε κείμενα εξωπραγματικά, ζητάμε να κάνουν μια πρόσκληση, αύριο μεθαύριο θα χρειαστεί να κάνουν ένα βιογραφικό»

...η παρα/αποδοχή(;)...

- «Δεν μπορείς να κάνεις, τίποτα. Γιατί στην ουσία και **εσύ κι εγώ υπηρετούμε το σχολείο, παίζουμε με τους κανόνες του.** Δεν μπορείς να τροποποιήσεις ένα σύστημα σε μία τάξη, για τους δύο, για τους τρεις... έτσι δεν είναι; **Γι' αυτό η κατάσταση θα συνεχίζει έτσι**»
- «Τώρα... **είναι στη ευαισθησία του εκάστοτε δασκάλου αν θελήσει,** το εκπαιδευτικό σύστημα, όμως, αυτό καθ' αυτό δεν λαμβάνει υπόψη από πού ξεκινά ο κάθε μαθητής. Όμως έτσι, **εεε, εντάξει, συντηρούνται οι ανισότητες**»

...αλλά και ο αναστοχαστικός λόγος

- «Όμως, σημαντικός παράγοντας είναι ο δάσκαλος με ποια έννοια; Σαν επιστήμονας, να μπορεί να αναλύει, να ξέρει που βρίσκεται, να ξέρει τι πρέπει να δώσει, ναι. Αλλά όχι, όμως, και να είναι πώς να στο πω... και ο κύριος υπεύθυνος»
- «Αυτό που θα ωφελούσε να κατανοήσει ο εκπαιδευτικός ήτανε ο ρόλος της γλώσσας, δηλαδή αν εκεί γινόταν μια πολύ σημαντική δουλειά στα πανεπιστήμια και συνεπώς επιμορφωνόταν πάνω σε αυτό ο εκπαιδευτικός, αν το παρακολουθούσε το θέμα, τότε ως επιστήμονας θα παρενέβαινε, έτσι;»

...αλλά και ο αναστοχαστικός λόγος

- «Αντίστροφα, όταν ο εκπαιδευτικός το αγνοεί, πραγματικά κάνει πολύ μεγάλη ζημιά και αναπαράγει αυτή την ανισότητα, όχι απλά την ανισότητα, την καθυστέρηση του παιδιού. Θεωρεί ότι φταίει κάτι άλλο, συνεχίζει να μιλάει το ίδιο, δεν καταλαβαίνει ότι είναι ζήτημα ενός κώδικα και μιας επικοινωνίας και κάνει ζημιά στο παιδί... γιατί το παιδί για πάντα χάνει την επαφή του πια».

Κριτήριο Αξιολόγησης στα Μαθηματικά

1) Να βρεθεί η τιμή των παρακάτω παραστάσεων:

$$α) \left(\frac{3}{8} + \frac{4}{5} \right) \cdot \left(2\frac{1}{4} + 0,5 \right) = \frac{47}{40} \cdot \frac{9,5}{10} = \frac{47}{40} \cdot \left(\frac{90}{10} + \frac{20}{10} \right)$$

$$β) \left(\frac{2}{3} + \frac{3}{4} \right) \cdot \frac{6}{7} = \frac{17}{7}$$

Αν καν μπορούσε να γίνει εύκολα
ΔΕΝ μπορού να γινεί εύκολα
Αλλά δεν μπορού να ξέρω γιατί!

Επίσης: Να βρω το Ε.Κ.Π.

6	10	15	2
3	5	3	2
1	1	1	9
6, 10, 15 = 22			1

Π. 6, 12, 18, 24, 30, 36, 42, 48, 54, 60

Π. 10, 20, 30, 40, 50, 60, 70, 80, 90, 100

7.15

↪ κυρία ηταν

κυρία ηταν
δικο δισκοδο! ♡

Ναι...

Ναι, το Γαββατο 1, 3 φορές
το διαβαση!

✓ Σε κυρία δεν μεσημεριασαι!
- δεν μετρα η προσληθεια?!

Υπογραφή

Πρέ ^{θέλω} και η φασεωω

εκαθής σούς αηδούς

υπολογιστους πολλαπλασιασμού 5'

διαίρεσης!!!

Πρόβλημα

Κυρία Σουρωτή 1.000 Σουρωτή Σερφείω
Ενώ τα Σέρω

Εκπαίδευση με σκοπό την κοινωνική δικαιοσύνη

Παρόμοια, στην ιδιάζουσα συγκυρία της τηλεεκπαίδευσης, θα μπορούσε άραγε, η επίγνωση, από την πλευρά των εκπαιδευτικών, για το ρόλο των νέων τεχνολογιών ως “τεχνολογικό” κεφάλαιο που φέρει ο κάθε μαθητής από το οικογενειακό/κοινωνικό του περιβάλλον αλλά και ως συμβολική εξουσία που ασκείται από το εκπαιδευτικό σύστημα να συμβάλει στη διαχείριση αυτής της εξαιρετικά κρίσιμης κατάστασης που ζουν οι ευάλωτοι μαθητές μας;

Εκπαίδευση με σκοπό την κοινωνική δικαιοσύνη

Στο πλαίσιο των μέτρων για την πανδημία, προστίθεται και η διαχείριση της τηλεεκπαίδευσης και των επιπτώσεων της στην παιδαγωγική και μαθησιακή διαδικασία.

Η τηλεεκπαίδευση με τον τρόπο που συμβαίνει προκαλεί ερωτήματα και ζητήματα στο σύνολο της σχολικής κοινότητας που φτάνουν πέρα από τις υλικοτεχνικές υποδομές και τον εξοπλισμό και εντείνει εκθετικά τις εκπαιδευτικές ανισότητες μέσα από όλα αυτά που αλλάζουν χωρίς να διατυπώνονται ρητά.

Εκπαιδευτικοί και γονείς καλούνται σχεδόν αβοήθητοι να ανταπεξέλθουν σε πρωτόγνωρες συνθήκες εργασίας, όπου όλα είναι ρευστά, αβέβαια, αχαρτογράφητα ως προς τις συνέπειες και τις επιπτώσεις τους στην εκπαίδευση των παιδιών τους.

Εκπαίδευση με σκοπό την κοινωνική δικαιοσύνη

Εκπαίδευση με σκοπό την κοινωνική δικαιοσύνη

Οι εκπαιδευτικοί επιτελώντας ήδη έναν από τους πιο σύνθετους και απαιτητικούς ρόλους, καλούνται εκ νέου να αναστοχαστούν και να επαναπροσδιορίσουν το ρόλο τους απέναντι στο νέο πρόσωπο μιας σύμφυτης, με τα εκπαιδευτικά συστήματα, αέναης πρόκλησης: να εργαστούν με όραμα και στόχο την κοινωνική δικαιοσύνη.

Γιατί με τα λόγια του P. Bourdieu

Ένας νόμος που τον αγνοούμε είναι φύση, μοίρα.

**Ένας νόμος που τον γνωρίζουμε,
εμφανίζεται ως δυνατότητα μιας ελευθερίας**

Questions de sociologie